

Fijnzinnig debuut van Aly Freije

door Nels Fahner

Aly Freije, docente aan de Schrijversvakschool in Groningen heeft met haar Nederlandse poëziedebuut een formidabele dichtbundel afgeleverd. Freije verstaat als weinig anderen de kunst een vloed aan beelden, geuren en geluiden op te roepen.

Overrompeld worden door een gedicht. Wie de bundel *Door het vanggat* leest, zal deze ervaring meermalen meemaken. De debuutbundel van Aly Freije staat vol met gedichten die het tempo van je ogen volgen: in sneltreinvaart wordt een situatie of een beeld opgebouwd, je ziet het gedicht als het ware waar je bijstaat ontstaan: ‘Zon overrompelt de nok van het dak, rolt/in morgenscherven over de pannen, bereikt/een houtwal, belicht een kindertuin(...)’.

En zo gaat het maar door, in één vloeiende beweging, deze ode aan het licht. Het overdonderende effect wordt nog eens versterkt door de herhaalde o-klanken in woorden als zon, nok, rolt, morgenscherven. Hier ontrolt zich, kortom een vergezicht, bijna net zo mooi als je eigen ogen dat aan je hersenen kunnen doorgeven. Wat Freije doet, is een mentale ruimte openen, een ruimte in je geest, waarin je dingen kunt ervaren die de feitelijke werkelijkheid te boven gaan. Dat is, kortom, kunst.

Strijd

Maar waar gaan deze gedichten over? Zijn het meer dan platte taferelen, wat wordt ermee uitgedrukt? Of moet je dat niet vragen? Er lijkt een soort strijd aan de gang tussen de snelheid van de tijd, gesymboliseerd door het licht, en het menselijk verlangen om herinneringen vast te houden, beschutting, de nacht, de besloten wereld van een eigengemaakt gedicht.

In tweede afdeling van de bundel, *Vluchtstroken*, treedt uit de beelden van natuur en landschap steeds meer de mens naar voren, een vader, een moeder, beschermende gebaren. Ook krijgen de gedichten een donkerder toets door de beelden van vernietiging die er in zijn verwerkt: droomachtige voorstellingen van een huis dat instort, een klaproos die verschroeid wordt door een vlam. In het gedicht *Psalmen* vangen wordt duidelijk dat verlies sporen trekt, en dat misschien alleen muziek kan troosten: ‘soms is er een spoor in een psalm, in de wending/van een altstem, in een

cantate van Bach/waarin zijn blik even naar me overhelt/zon oplicht bij dag, de koude maan verzacht bij nacht.'

Het geheim

Misschien is het geheim van deze intens lijfelijke, muzikale gedichten, die gaan over grond, over huid, over oeverwallen, over vogels, vlinders en over gasboringen in Noord-Groningen, dat het landschap telkens aan een ander aspect van het bestaan wordt gekoppeld.

In *Vluchtstroken* is dat verlies, in de cyclus *Hemelsleutels* is dat de erotiek, verbeeld in een bergtocht door de Himalaya: 'we slaan/vrouwenmantels om, geven elkaar hemelsleutels, bedrijven liefde/tussen de plooiën van een tent/een meteor trekt zijn vuurstaart, kosmisch geladen/gedachtendeeltjes jagen in lichtjaren op ons aan/we vallen samen in een ijskoud uitdijend heelal.'

Bron: *Friesch Dagblad*, zaterdag 9 juli 2016